

Valtioneuvoston päätös 30.10.2025 (VN/16249/2025) Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hakemukseen lisärahoitusta vuodelle 2025
3900/02.03.01/2025

Aluehallitus 20.05.2025 § 139

Lisätiedot	Hyvinvointialuejohtaja Kirsi Leivonen kirsi.leivonen@siunsote.fi Puh. 013 330 8590 Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus päättää: 1. hyväksyä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lisärahoitushakemuksen liitteineen ja hakea rahoituslain 11 §:n mukaisena lisärahoituksena riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi 28,4 miljoonaa euroa vuosille 2025–26 2. toimittaa lisärahoitushakemuksen liitteineen valtioneuvoston käsittelyyn 3. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan nimeämään lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten hyvinvointialueen edustajat valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön yhteiseen valmisteluryhmään 4. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan tekemään hakemukseen teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä ennen sen lähettämistä sekä allekirjoittamaan hakemuksen.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	Hyvinvointialueella on nykyisen hyvinvointialueiden rahoituslain 26 §:n mukaisesti ensisijaisena keinona rahoituksen riittämättömyyden vaarantaessa perustuslaissa ja laissa edellytetyt palvelut hakea hyvinvointialueiden rahoituslain 11 §:n mukaista lisärahoitusta. Hakemuksessa esitetään perustelut lisärahoituksen tarpeelle ja kohdentamiselle. Kertaluonteisen lisärahoituksen avulla hyvinvointialue kykenee purkamaan vuosien 2021–2024 aikana kertyneen hoito- ja palveluvelan sekä vastaamaan maakunnan väestön palvelutarpeisiin, kustannustason nousuun ja henkilöstöpulasta johtuviin haasteisiin. Tavoitteena on, että lisärahoituksella toteutettavan hoito- ja palveluvelan purkamisen jälkeen hyvinvointialueella on mahdollisuudet selviytyä

palvelujen järjestämistehtävästään tarveperusteisella laskennallisella valtion rahoituksella.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on varsin haasteellinen. Nykyiseen rahoitusmaliin sisältyvä siirtymätasaus on leikannut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laskennallista, tarveperusteista rahoitusta yli 120 milj. euroa vuosien 2023–2024 aikana. Tämän rahoitusmallin valuvian vuoksi rahoituksen taso ei lähtökohtaisesti riitä kattamaan lakisääteisten sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämisen todellisia kustannuksia. Nykyisen rahoitusmallin vuoksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laskennallinen rahoitus ei tule saavuttamaan väestön palvelutarpeeseen perustuvaa laskennallista rahoitusta, vaan rahoituspohjaan on jäämässä toistaiseksi pysyvä siirtymätasausvähennys. Tämä on johtanut oikeuskanslerin ratkaisussa (OKV/3069/10/2024) esille nostettuun rahoituksen systeemiseen ongelmaan.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lakisääteisten palvelujen riittävyyteen liittyy merkittäviä haasteita. Vuoden 2024 talousarviossa lakisääteisten palvelujen turvaamiseen kohdennettiin 15 milj. euron lisäpanostukset, mikä paransi palvelujen saatavuutta kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Välttämätön taloudellinen panostaminen lakisääteisten palvelujen turvaamiseen johti alijäämän kasvamiseen ja vaikeutti tulevien vuosien talouden sopeuttamishaastetta.

Vuonna 2025 talousarviossa vastaavaa taloudellista lisäpanostusta lakisääteisten palvelujen turvaamiseen ei ole ollut mahdollista tehdä, mikä on johtanut palvelujen saatavuuden huolestuttavaan heikkenemiseen alkuvuoden aikana. Tällä hetkellä tulorahoitus ei riitä viime vuonna saavutetun palvelutason säilyttämiseen, saati palvelutason parantamiseen lakisääteiselle tasolle. Ilman valtion lisärahoitusta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella palvelujen saatavuus tulee edelleen heikkenemään loppuvuoden 2025 aikana ja ajaudumme palvelujen järjestämisen osalta perustuslain vastaiseen tilanteeseen.

THL totesi syksyllä 2024 julkaistussa sote-järjestämislain 30 §:n mukaisessa asiantuntija-arviossaan, että vuosien ajan johdonmukaisena jatkuneen sopeuttamisen jälkeen saavutettavissa oleva säästöpotentiaali ja tuottavuuden lisäys Pohjois-Karjalassa on väistämättä pienentynyt ja monien palvelujen yhdenvertainen saatavuus on alueella heikentynyt.

Edelleen THL:n asiantuntija-arvion mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelutarpeeseen suhteutetut kustannukset ovat olleet maan matalimpien joukossa useiden vuosien ajan. Kustannusten kehitys suhteessa maan keskitasoon oli maan toiseksi pienintä vuosina 2017–2023. THL:n arviointiraportin mukaan jo ennen hyvinvointialueen toiminnan käynnistymistä pitkään jatkunut niukka resursointi suhteessa palvelutarpeeseen ilman taloudellista liikkumavaraa haastaa lisäsäästötoimien löytämistä ja lakisääteisten velvoitteiden täyttämistä Pohjois-Karjalassa.

Lisärahoitushakemuksessa esitetyillä tehostamistoimilla ja rakenteellisilla uudistuksilla Pohjois-Karjalan hyvinvointialue varmistaa jatkossa lakisääteisten palvelujen turvaamisen ja varautuu rahoituslain tuleviin muutoksiin hallitusohjelman mukaisesti. Tämä saattaa tarkoittaa alijäämän kattamista koskevan hyvinvointialuelain 115 §:n sisällön ja määräaikojen tarkastelua taloussuunnittelukaudella, kunnes rahoituksen riittävyteen liittyvät systeemiset ongelmat on ratkaistu.

Aluehallitus 11.11.2025 § 283

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus merkitsee valtioneuvoston päätöksen lisärahoituksesta tiedoksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Edellä olevan aluehallituksen päätöksen mukaisesti hyvinvointialue toimitti 21.5.2025 valtiovarainministeriölle hakemuksen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetussa laissa (617/2021), jäljempänä rahoituslaki, 11 §:ssä tarkoitetusta lisärahoituksesta.

Valtiovarainministeriö asetti 10.6.2025 rahoituslain 26 §:ssä tarkoitetun valmisteluryhmän käsittelemään hakemusta ja valmistelemaan sitä koskevaa päätösesitystä. Asettamispäätöksen mukaan valmisteluryhmän tehtävä oli rahoituslain 11 ja 26 §:n mukaisesti arvioida Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hakeman lisärahoituksen myöntämisen edellytyksiä sekä mahdollisesti tarvittavan lisärahoituksen määrää ja hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Valmisteluryhmän tuli tehdä arviointinsa valtiovarainministeriön päätösesityksen valmistelua tukevan taustamuistion muotoon.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 13.6.–26.9.2025. Syyskuun puolivälissä hyvinvointialue toimitti elokuun tietojen perusteella päivitetyn kuluvan vuoden toteumaennusteen ja tarkensi arviotaan haettavan lisärahoituksen määrästä. Uusien tietojen läpikäymiseksi valmisteluryhmän toimikautta jatkettiin 10.10.2025 asti. Valmisteluryhmä kokoontui yhteensä 16 kertaa.

Ministeriöiden edustajat arvioivat Pohjois-Karjalan lisärahoitustarpeeksi 17,9 miljoonaa euroa. Koska hyvinvointialueen vuosikatteen arvioitiin olevan elokuun talousennusteen perusteella 15,3 miljoonaa euroa, jäi lisärahoituksen osuudeksi erotus 2,6 miljoonaa euroa. Vuosikatteen määrittellen lisärahoitustarpeen arvioinnissa kuvaavan rahamäärää, joka vuoden 2025 toteumaennusteessa hyvinvointialueelle jää valtion rahoituksen ja toimintatuottojen jälkeen toiminta- ja rahoituskuluihin.

Hyvinvointialue jätti ministeriöiden johtopäätökseen eriävän mielipiteen ja katsoo, että tarkentavien laskelmien mukaan lisärahoitustarve olisi ollut yhteensä 23,8 miljoonaa euroa. Lähes kuuden miljoonan euron näkemysero liittyi erityisesti kiireettömän erikoissairaanhoidon, ikääntyneiden asumispalvelujen ja kuntouttavan päivätoiminnan kuntoon saattamisesta johtuviin kustannuksiin.

Lisärahoituksen myöntämiseen liittyi ehtoja rahoituksen kohdentamiseksi lisärahoitushakemuksen perusteluissa esitettyihin tarpeisiin.